

Test Booklet Code & Serial No.

प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

Paper-II

PUBLIC ADMINISTRATION

A

Signature and Name of Invigilator

Seat No.

--	--	--	--	--	--	--

1. (Signature) .....

(In figures as in Admit Card)

(Name) .....

Seat No. ....

(In words)

2. (Signature) .....

(Name) .....

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--	--

(To be filled by the Candidate)

JUN - 21220

Time Allowed : 2 Hours]

[Maximum Marks : 200

Number of Pages in this Booklet : 40

Number of Questions in this Booklet : 100

Instructions for the Candidates

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of **100** objective type questions. Each question will carry *two* marks. *All* questions of Paper II will be compulsory. At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
  - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
  - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.
  - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

(A)	(B)	(C)	(D)
------------	------------	------------	------------
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.
- There is no negative marking for incorrect answers.

विद्यार्थ्यासाठी महत्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थीनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत **100** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून पहाव्यात.
  - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
  - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून पहावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली संपूर्ण प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटांतच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
  - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पाहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळा/निळा करावा.
उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

(A)	(B)	(C)	(D)
------------	------------	------------	------------
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत. इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गांचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापि, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.
- कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.

JUN - 21220/II—A

Public Administration

Paper II

लोक प्रशासन

प्रश्नपत्रिका II

Time Allowed : 120 Minutes]

[Maximum Marks : 200

Note : This Paper contains **Hundred (100)** multiple choice questions. Each question carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण शंभर (100) बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला दोन (2) गुण आहेत. सर्व प्रश्न सोडवा.

1. Development of Public Administration is characterised according to 'locus' or 'focus', in which locus is the institutional :	1. लोक प्रशासनाच्या विकासाचे वैशिष्ट्य ते 'केंद्री' किंवा 'लक्ष्य' असण्यावर निर्धारित केले आहे. त्यामध्ये 'केंद्री' हे संस्थात्मक :
(A) 'what' of the field	(A) विषयाचे 'काय' आहे
(B) 'when' of the field	(B) विषयाचे 'केव्हा' आहे
(C) 'where' of the field	(C) विषयाचे 'कुठे' आहे
(D) 'how' of the field	(D) विषयाचे 'कसे' आहे
2. According to Josiah Stamp, Public Administration is <i>not</i> characterised by :	2. जोसिया स्टॅम्प यांच्या मते लोकप्रशासनातील खालील कोणते निर्णायक वैशिष्ट्य नाही ?
(A) Uniformity of rules	(A) नियमांची एकरूपता
(B) Political accountability	(B) राजकीय उत्तरदायित्व
(C) Coordination	(C) समन्वय
(D) Matrix structure	(D) विकसित संरचना
3. Decision-making comprises of three different activities :	3. निर्णयप्रक्रियेत हे तीन भिन्न कृती समाविष्ट असतात :
(A) Intelligence, design, choice	(A) बौद्धिक, संकल्पन, निवड
(B) Intelligence, problem, choice	(B) बौद्धिक, समस्या, निवड
(C) Opinion, design, choice	(C) मत, संकल्पन, निवड
(D) Intelligence, design, environment	(D) बौद्धिक, संकल्पन, पर्यावरण

4. Assertion (A) : Instrumentality role subsumes the subordination of the administrative system to the political control. Reason (R) : In Parliamentary democracy executive is accountable to the legislature. Answer the question using the below given codes : Codes : (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A) (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A) (C) (A) is true but (R) is false (D) (A) is false but (R) is true 5. According to Pfiffner the following is <i>not</i> the kind of staff : (A) General (B) Technical (C) Auxiliary (D) Line 6. For civil servants in India, code of conduct facilitates : (A) Administrative skill (B) Economic risement (C) Political neutrality (D) Greater freedom	4. विधान (A) : कारकत्व भूमिकेत राजकीय नियंत्रणाशी प्रशासकीय व्यवस्थेची अधिनता अंतर्भूत आहे. कारण (R) : सांसदीय लोकशाहीमध्ये कार्य-कारीमंडळ कायदे मंडळाला उत्तरदायी आहे. खालील संकेतांकातून योग्य पर्याय निवडा : संकेतांक : (A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर असून (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे (B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत, पण (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही (C) (A) हे बरोबर आहे, पण (R) हे चूक आहे (D) (A) हे चूक आहे, पण (R) हे बरोबर आहे 5. फिफनरच्यामते खालीलपैकी कोणता साहाय्यकारीचा प्रकार नाही ? (A) सामान्य (B) तांत्रिक (C) साधन साहाय्यक (D) पंक्ती 6. भारतामध्ये सनदी सेवकांना आचारसंहितेमुळे ही सुविधा प्राप्त होते : (A) प्रशासकीय कौशल्य (B) आर्थिक सुबत्ता (C) राजकीय तटस्थता (D) अधिकचे स्वातंत्र्य

7. T-group developed by National Training Labs, USA is cited as an example of : (A) Role play and management games (B) Sensitivity training (C) Incidence training (D) Syndicate method 8. Neutrality of civil servants lies in : (A) Indifference to the government policies (B) Keeping away from public (C) Non-belief in party ideology (D) Responding to the government of every complexion 9. The determinant of span of control is <i>not</i> : (A) Functional uniformity (B) Leader's ability (C) Informal relations (D) Geographical location	7. अमेरिकेतील राष्ट्रीय प्रशिक्षण प्रयोगशाळेने विकसित केलेले टी-गट हे कशाचे उदाहरण आहे ? (A) रोल प्ले आणि व्यवस्थापन खेळ (B) संवेदनशीलता प्रशिक्षण (C) आपात प्रशिक्षण (D) संहति पद्धत 8. सनदी सेवकांची तटस्थता खालीलपैकी कशात आढळते ? (A) शासकीय धोरणाबद्दलची उदासिनता (B) जनतेपासून दुरावा (C) राजकीय पक्षांच्या तत्त्वज्ञानामध्ये अविश्वास (D) सर्व विचारधारी शासनाला प्रतिसाद 9. नियंत्रण क्षेत्राचे हे निर्धारक नाहीत : (A) कार्यात्मक एकात्मता (B) नेत्याची पात्रता (C) अनौपचारिक संबंध (D) भौगोलिक स्थान

10. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

- (a) Decision tree
- (b) Simulation
- (c) Delphi Technique
- (d) Link-pin concept

List II

- (1) Trial and error approach to complex problems
- (2) Group decision technique
- (3) Graphic method to see alternative solutions
- (4) Avoid face to face communication

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (3) (1) (4) (2)
- (B) (2) (4) (1) (3)
- (C) (1) (3) (2) (4)
- (D) (4) (1) (3) (2)

11. Which of the following statements is *incorrect* regarding the classical theory ?

- (A) Classical theory is the name given by Herbert Simon
- (B) Classical theory believes in the existence at certain universal administrative principles
- (C) Classical theory is also known as administrative management theory
- (D) It gives adequate attention to formal and informal groups in the organization

10. सूची I सोबत सूची II जुळवा आणि खालील संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

- (a) निर्णय वृक्ष
- (b) आभासी वास्तव
- (c) डेल्फी तंत्र
- (d) लिंक-पीन संकल्पना

सूची II

- (1) जटिल समस्येसाठी प्रयत्न प्रमाद दृष्टिकोन
- (2) समूह निर्णय तंत्र
- (3) पर्यायी उपायांसाठी आलेख पद्धती
- (4) समोरासमोरील सुसंवाद टाळणे

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (3) (1) (4) (2)
- (B) (2) (4) (1) (3)
- (C) (1) (3) (2) (4)
- (D) (4) (1) (3) (2)

11. अभिजात सिद्धांतांच्या संदर्भात खालील कोणते विधान **चूक** आहे ?

- (A) अभिजात सिद्धांत हे नाव हर्बर्ट सायमन यांनी दिले
- (B) अभिजात सिद्धांत हा निश्चित वैश्विक प्रशासकीय सिद्धांतांच्या अस्तित्वाला मान्यता देतो
- (C) अभिजात सिद्धांत हा प्रशासकीय व्यवस्थापन सिद्धांत म्हणूनही ओळखला जातो
- (D) संघटनेतील औपचारिक व अनौपचारिक समूहांकडे तो पुरेसे लक्ष देतो

12. Which one of the following is <i>not</i> prakriti (or vital organ) of the state according to Kautilya ? (A) Svamin (B) Kosh (C) Senapati (D) Amatya	12. कौटिल्याच्या मते खालीलपैकी कोणता घटक राज्याची प्रकृती नाही ? (A) स्वामीन (B) कोष (C) सेनापती (D) अमात्य
13. Weberian model of bureaucracy is : (A) Universal (B) Adaptable (C) Innovative (D) Best in stable environment	13. वेबरचे नोकरशाही प्रारूप कसे आहे ? (A) सर्वमान्य (B) अनुकूलनीय (C) नाविन्यपूर्ण (D) स्थिर स्थितीमध्ये सर्वोत्तम
14. According to Max Weber, there is the principle of fixed and official jurisdictional areas, which are generally ordered by : (A) Rules (B) Constitution (C) Laws (D) Legislature	14. मॅक्स वेबरनुसार, निश्चित व कार्यालयीन अधिकार क्षेत्राचे तत्त्व असते, जे सामान्यपणे याने आदेशित असते : (A) नियम (B) राज्यघटना (C) कायदे (D) विधिमंडळ

15. Elton Mayo's experiment to explore human attitude and sentiments by free expression of likes and dislikes is known as :

- (A) Illumination experiment
- (B) Relay test room experiment
- (C) Ventilation therapy
- (D) Bank wiring experiment

16. **Assertion (A) :** Under theory 'Y' integration of behaviour is the key process in management.

Reason (R) : It results in condition conducive for members to achieve their own goals as well as organisational goals.

Answer the question using the codes given below :

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true and (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

15. पसंती व नापसंती या आधारावर मानवी दृष्टिकोन व मानवी भावना यांचा एल्टन मेयोने शोध घेण्याचा प्रयोग केला, याला असे म्हणतात :

- (A) प्रकाश योजना प्रयोग
- (B) रिले टेस्ट रूम प्रयोग
- (C) व्हेंटिलेशन थिरपी
- (D) बँक वायरिंग प्रयोग

16. **विधान (A) :** सिद्धांत 'Y' अंतर्गत व्यवस्थापनाचे मूलप्रक्रिया हे वर्तनाचे एकात्मीकरण आहे.

कारण (R) : संगठनाचे उद्दिष्ट्ये आणि सभासदांचे उद्दिष्ट्ये साध्य करण्यासाठी पूरक परिस्थिती निर्माण करते.

खाली दिलेले संकेतांक वापरून प्रश्नाचे उत्तर द्या :

संकेतांक :

- (A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर असून (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत, पण (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे, पण (R) हे चूक आहे
- (D) (A) हे चूक आहे, पण (R) हे बरोबर आहे

17. Match List I with List II and select the *correct* answer by using the codes given below :

List I

- (a) Recipient of Elliott Cresson Gold Medal.
- (b) Roman Agrarian History and its significance for public and private law.
- (c) Spiritual father of social system school.
- (d) Called as a scientists' scientist.

List II

- (1) Chester Barnard
- (2) Herbert Simon
- (3) Max Weber
- (4) Fredrick Taylor

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
  - (A) (4) (3) (1) (2)
  - (B) (3) (4) (2) (1)
  - (C) (1) (3) (4) (2)
  - (D) (1) (4) (3) (2)
18. 'Every managerial act rests on theory' is the basic hypothesis of :
- (A) Herbert Simon
  - (B) F.W. Riggs
  - (C) Chester Barnard
  - (D) Douglas McGregor

17. सूची I सोबत सूची II ला जुळवा आणि खालील संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

- (a) ईलिएट क्रेसन स्वर्ण पदकाचे मानकारी
- (b) रोमन शेती इतिहास आणि सार्वजनिक आणि खाजगी कायदे संदर्भात त्यांचे महत्त्व
- (c) सामाजिक व्यवस्था संस्थेचे अध्यात्मिक जनक
- (d) वैज्ञानिकांचे वैज्ञानिक

सूची II

- (1) चेस्टर बर्नार्ड
- (2) हर्बर्ट सायमन
- (3) मॅक्स वेबर
- (4) फ्रेडरिक टेलर

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
  - (A) (4) (3) (1) (2)
  - (B) (3) (4) (2) (1)
  - (C) (1) (3) (4) (2)
  - (D) (1) (4) (3) (2)
18. प्रत्येक व्यवस्थापकीय कृती सिद्धांताधारीत असते' हे यांचे पायाभूत गृहितकृत्य आहे :
- (A) हर्बर्ट सायमन
  - (B) एफ.डब्ल्यू. रिग्ज
  - (C) चेस्टर बर्नार्ड
  - (D) डग्लस मॅकग्रेगर

19. Post-modern Public Administration theory had its origin in the results of :
- (A) Scientific management
  - (B) Hawthorne experiment
  - (C) Minnbrook conference
  - (D) Comparative administrative group
20. New public service :
- (1) Serves the customer
  - (2) Serves the citizens
  - (3) Emphasizes on productivity
  - (4) Emphasizes on public interest
- Codes :**
- (A) (1) and (2)
  - (B) (2) and (4)
  - (C) (1), (2) and (4)
  - (D) (1), (2), (3) and (4)
21. In the Buddha period, the king was elected for a fixed period and was accountable for his action to :
- (A) Amatya
  - (B) Parishad
  - (C) Janpada
  - (D) Sabha

19. उत्तर-आधुनिक लोकप्रशासन सिद्धांताची उत्पत्ती याचा परिणाम आहे :
- (A) शास्त्रीय व्यवस्थापन
  - (B) हॉथोर्न प्रयोग
  - (C) मिन्नोब्रुक परिषद
  - (D) तुलनात्मक प्रशासन गट
20. नव लोक सेवा :
- (1) ग्राहकांना सेवा देते
  - (2) नागरिकांना सेवा देते
  - (3) उत्पादकतेवर भर देते
  - (4) सार्वजनिक हितावर भर देते
- संकेतांक :**
- (A) (1) आणि (2)
  - (B) (2) आणि (4)
  - (C) (1), (2) आणि (4)
  - (D) (1), (2), (3) आणि (4)
21. बुद्ध कालखंडात राजा हा निश्चित काळासाठी निवडला जात होता आणि त्याच्या कृतीसाठी यास जबाबदार असे :
- (A) आमत्य
  - (B) परिषद
  - (C) जनपद
  - (D) सभा

22. Who was the Head of Province in the Mughal period ? (A) Subhedar (B) Diwan (C) Fauzdar (D) Prantpal 23. For the first time in India by which Act the Governor General of India was given the power of legislating ordinance ? (A) Government of India Act, 1858 (B) India Council Act, 1861 (C) India Council Act, 1892 (D) Morley-Minto Reforms 24. How many committees were formed by the Constituent Assembly for the making of the Indian Constitution ? (A) One (B) Five (C) Six (D) Seven 25. Article 312 of the Indian Constitution provides for ..... (A) Setting up of the central services (B) Creation of the Union Public Service Commission (C) Code of conduct for civil servants (D) Creation of the All India Services	22. मोगल कालखंडात प्रांताचा प्रमुख कोण होता ? (A) सुभेदार (B) दिवाण (C) फौजदार (D) प्रांतपाल 23. भारतात गव्हर्नर-जनरलला वटहुकूम काढण्याचा अधिकार पहिल्यांदा कोणत्या कायद्याने मिळाला ? (A) भारत सरकार कायदा, 1858 (B) भारत परिषद कायदा, 1861 (C) भारत परिषद कायदा, 1892 (D) मोर्ले-मिंटो सुधारणा 24. भारतीय संविधान सभेने भारतीय संविधान बनविण्यासाठी किती समित्या स्थापन केल्या ? (A) एक (B) पाच (C) सहा (D) सात 25. भारतीय राज्यघटनेच्या कलम 312 मध्ये कशाची तरतूद आहे ? (A) केंद्रीय सेवांची उभारणी (B) संघ लोक सेवा आयोगाची निर्मिती (C) नागरी सेवांसाठी आचारसंहिता (D) अखिल भारतीय सेवांची निर्मिती

26. Who has the power to extend the functions of Public Service Commission ? (A) President (B) Parliament (C) Prime Minister (D) Chairman 27. The three basic Acts related to Police administration have their jurisdiction all over the country. These are : (1) The Indian Penal Code (2) The Code of Criminal Procedure (3) The Indian Evidence Act (4) The All India Service Rules Codes : (A) Only (1) (B) (1) and (2) (C) (1), (2) and (3) (D) (1), (2), (3) and (4) 28. Which one of the given below is <i>not</i> a feature of planning in India ? (A) Comprehensive in scope (B) Multi-level (C) Indicative (D) Long-range planning	26. लोकसेवा आयोगाच्या कार्य विस्ताराचा अधिकार कोणास आहे ? (A) राष्ट्रपती (B) संसद (C) पंतप्रधान (D) अध्यक्ष 27. संपूर्ण देशभर अधिकारक्षेत्र असलेले पोलिस प्रशासनाशी निगडित तीन पायाभूत कायदे आहेत. ती ही आहेत : (1) दि इंडियन पिनल कोड (2) दि कोड ऑफ क्रिमीनल प्रोसीजर (3) दि इंडियन इव्हिडन्स ॲक्ट (4) दि ऑल इंडिया सर्व्हिस रूलस् संकेतांक : (A) फक्त (1) (B) (1) आणि (2) (C) (1), (2) आणि (3) (D) (1), (2), (3) आणि (4) 28. खाली दिलेल्यापैकी कोणते एक वैशिष्ट्य भारतातील नियोजनाचे नाही ? (A) समग्र व्याप्ती (B) बहु-स्तरीय (C) दर्शवणारा (D) दीर्घकालीन नियोजन

29. Which one of the following statements is *not* true regarding the Supreme Court of India ?

- (A) Federal Court
- (B) Court of Appeal
- (C) A guardian of the Constitution
- (D) A safeguard of the Government

30. **Assertion (A) :** Public Administration in India is not citizen-centric.

Reason (R) : Civil servants in India are not held accountable to the people.

Answer the question using the codes given below :

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true, but (R) is not the reason of (A)
- (B) Only (A) is true, while (R) is false
- (C) Both (A) and (R) are true, and (R) is the reason of (A)
- (D) Both (A) and (R) are false

29. सर्वोच्च न्यायालयासंबंधी खालीलपैकी कोणती एक बाब **असत्य** आहे ?

- (A) संघ न्यायालय
- (B) अपीलाचे न्यायालय
- (C) संविधानाचे संरक्षक
- (D) सरकारचे सुरक्षक

30. **विधान (A) :** भारतातील लोकप्रशासन नागरिक केंद्रित नाही.

कारण (R) : भारतात नागरी सेवक लोकांना जबाबदार नाहीत.

खाली दिलेले संकेतांक वापरून प्रश्नाचे उत्तर द्या :

संकेतांक :

- (A) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर, परंतु (R) हे (A) चे कारण नाही
- (B) केवळ (A) बरोबर, तर (R) चूक आहे
- (C) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर, आणि (R) हे (A) चे कारण आहे
- (D) दोन्ही (A) आणि (R) चूक आहेत

31. Which one of the following is <i>not</i> under the purview of Governor ? (A) He can reserve a bill for the consideration of the President (B) He can make a report about the failure of the Constitutional Machinery in the State (C) Article 239(2) which gives him certain functions when appointed to be Administrator of a Union Territory (D) He can suspend the fundamental rights during emergency 32. The Governor appoints the Chief Minister of State according to the Article : (A) Article 152 (B) Article 153 (C) Article 164(1) (D) Article 165 33. State services are : (A) Modelled on the basis of All India Service (B) Controlled by State Governments (C) Protected by the Constitution (D) Regulated by the State Act	31. खालीलपैकी कोणते एक हे राज्यपालाच्या अखत्यारीत येत नाही ? (A) राष्ट्रपतीच्या संमतीसाठी तो एखादे विधेयक राखून ठेऊ शकतो (B) राज्यात संविधानिक यंत्रणा असफल झाल्याबद्दल अहवाल तयार करतो (C) कलम 239(2) त्याला असे अधिकार देतो ज्यामुळे तो केंद्रशासित प्रदेशात प्रशासक नियुक्त करतो (D) आणीबाणी काळात तो मूलभूत अधिकार बरखास्त करू शकतो 32. राज्यपाल मुख्यमंत्र्याची नेमणूक कोणत्या कलमानुसार करतो ? (A) कलम 152 (B) कलम 153 (C) कलम 164(1) (D) कलम 165 33. राज्य सेवा आहेत : (A) अखिल भारतीय सेवा आधारित प्रारूप (B) राज्य सरकारद्वारे नियंत्रित (C) राज्यघटनेद्वारे संरक्षित (D) राज्य अधिनियमाद्वारे नियामित

34. Who has given the title 'Cold Hopping Collector' for the account of the Collector ?

- (A) Philip Woodruff
- (B) O'Malley
- (C) John Murray
- (D) S.S. Khera

35. Match the List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

- (a) Collector
- (b) Talathi
- (c) Police Patil
- (d) Kotwal

List II

- (1) Deputy Collector
- (2) Collector
- (3) Tahasildar
- (4) Governor

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (1) (2) (3) (4)
- (B) (2) (3) (1) (4)
- (C) (4) (1) (2) (3)
- (D) (3) (2) (1) (4)

34. जिल्हाधिकाऱ्यासंबंधी 'कोल्ड होपींग कलेक्टर' असे शीर्षक कोणी दिले आहे ?

- (A) फिलीप वुडरूफ्
- (B) ओ'मॅले
- (C) जॉन मुरे
- (D) एस.एस. खेरा

35. सूची I सोबत सूची II जुळवा आणि खालील संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

- (a) जिल्हाधिकारी
- (b) तलाठी
- (c) पोलिस पाटिल
- (d) कोतवाल

सूची II

- (1) उपजिल्हाधिकारी
- (2) जिल्हाधिकारी
- (3) तहसीलदार
- (4) राज्यपाल

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (1) (2) (3) (4)
- (B) (2) (3) (1) (4)
- (C) (4) (1) (2) (3)
- (D) (3) (2) (1) (4)

36. **Assertion (A) :** District Administration is the real strength and power of the State Government.

Reason (R) : “District Administration plays an extremely crucial role in assisting the policy makers in implementing their policies.”

Answer the question using the codes given below :

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
  - (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
  - (C) (A) is true but (R) is false
  - (D) (A) is false but (R) is true
37. Which of the following is *not* the objective of the Jawaharlal Nehru National Urban Renewal Mission ?
- (A) Focussed attention to integrated development of infrastructure service in cities
  - (B) Ensuring adequate funds to meet the deficiencies in urban infrastructural services
  - (C) Special focus on urban renewal programme for the old city areas to reduce congestion
  - (D) To make more strong to urban local self-government

36. **विधान (A) :** जिल्हा प्रशासन हे राज्य शासनाची खरी शक्ती आणि अधिकार आहे.

कारण (R) : धोरण निर्मात्यांना धोरणांच्या अंमलबजावणीत मदत करण्यात जिल्हा प्रशासन महत्त्वपूर्ण भूमिका पार पाडते.

खालील संकेतांकातून योग्य पर्याय निवडा :

- (A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत, आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत, पण (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे, पण (R) हे चूक आहे
- (D) (A) हे चूक आहे, पण (R) हे बरोबर आहे

37. जवाहरलाल नेहरू राष्ट्रीय शहरी नविनीकरण मिशनचा खालीलपैकी कोणता उद्देश **नाही** ?

- (A) मिशन अंतर्गत समाविष्ट नागरी क्षेत्रात पायाभूत सेवांच्या एकीकृत विकासावर लक्ष केंद्रित करणे
- (B) शहरातील पायाभूत सेवेतील उणीवा दूर करण्यासाठी पर्याप्त निधी सुनिश्चित करणे
- (C) शहरातील अतिदाटवस्ती कमी करण्यासाठी जुन्या नागरीक्षेत्राकरिता नागरी नविनीकरण कार्यक्रमावर विशेष भर देणे
- (D) नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांना अधिक प्रबळ करणे

38. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

- (a) Rural Local Bodies
- (b) Cantonment Boards
- (c) Urban Local Bodies
- (d) Local Governments in Union Territories

List II

- (1) Home Ministry
- (2) Rural Development Ministry
- (3) Defence Ministry
- (4) Urban Development Ministry

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
  - (A) (1) (3) (4) (2)
  - (B) (2) (1) (3) (4)
  - (C) (1) (3) (2) (4)
  - (D) (2) (3) (4) (1)
39. Which one of the following is *not* important issue in Municipal Waste Management in India ?
- (A) Transfer of waste
  - (B) Collection Procedure
  - (C) Management
  - (D) Supervision

38. सूची I शी सूची II ला जुळवा आणि खाली दिलेल्या संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

- (a) ग्रामीण स्थानिक संस्था
- (b) छावणी मंडळे
- (c) शहरी स्थानिक संस्था
- (d) केंद्रशासित प्रदेशातील स्थानिक शासन

सूची II

- (1) गृह मंत्रालय
- (2) ग्रामीण विकास मंत्रालय
- (3) संरक्षण मंत्रालय
- (4) शहरी विकास मंत्रालय

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
  - (A) (1) (3) (4) (2)
  - (B) (2) (1) (3) (4)
  - (C) (1) (3) (2) (4)
  - (D) (2) (3) (4) (1)
39. भारतातील नगरीय घनकचरा व्यवस्थापनातील खालीलपैकी कोणता एक महत्त्वपूर्ण मुद्दा नाही ?
- (A) घनकचरा स्थानांतर
  - (B) संकलन पद्धती
  - (C) व्यवस्थापन
  - (D) पर्यवेक्षण

40. Which one of the following is <i>not</i> true about Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Act, 2005 ? (A) It is the world's biggest development project (B) It is under the Panchayat Raj bodies (C) It enhances decentralised participation in rural development (D) 50 percent of its funds are to be spent directly by Gram Panchayat 41. Micro level studies on comparative administration focuses on : (A) Comparison of administrative systems of two nations (B) Comparison of local government in different countries (C) Comparison of administrative system and its external environment (D) Concerns with certain important parts of an administrative system	40. खालीलपैकी कोणते एक हे महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना कायदा, 2005 यासंबंधी बरोबर नाही ? (A) हा जगातील सर्वात मोठा विकास प्रकल्प आहे (B) हा पंचायत राज संस्थांच्या अंतर्गत येतो (C) ग्रामीण विकासामध्ये विकेंद्रित सहभाग वाढविते (D) त्याच्या निधीतील 50 प्रतिशत ग्राम पंचायत प्रत्यक्षपणे खर्च करू शकते 41. तुलनात्मक प्रशासनावरील सूक्ष्म पातळीचे अभ्यास ..... वर भर देते. (A) दोन राष्ट्रांमधील प्रशासकीय व्यवस्थेची तुलना (B) विविध राष्ट्रांमध्ये स्थानिक शासनाची तुलना (C) प्रशासकीय व्यवस्था आणि बाह्य पर्यावरणाची तुलना (D) प्रशासकीय व्यवस्थेमधील काही महत्त्वाच्या भागांवर भर

42. The approach which tried to establish linkages between the study of Public Administration and the institutions of Government is : (A) Behavioural approach (B) Institutional approach (C) Structural-functional approach (D) Ecological approach	42. शासकीय संस्था आणि लोकप्रशासनाच्या अभ्यासामध्ये कोणता दृष्टिकोन संबंध जोडतो ? (A) वर्तनवादी दृष्टिकोन (B) संस्थात्मक दृष्टिकोन (C) रचनात्मक कार्यात्मक दृष्टिकोन (D) पर्यावरणवादी दृष्टिकोन
43. The ecological perspective in the study of Public Administration was introduced primarily through the writings of : (A) Robert Golenbiewski (B) Ferrel Heady (C) John Gaus (D) Gunnar Myrdal	43. लोकप्रशासनातील अभ्यासामध्ये पर्यावरणवादी दृष्टीकोन कोणाच्या लेखनातून प्रामुख्याने ओळख करून देण्यात आली ? (A) रॉबर्ट गौलनब्यूस्की (B) फेरल हेडी (C) जॉन गौस (D) गून्नार मिरडल
44. The dominant pattern of recruitment in USA is : (A) Spoil system (B) Special course certification system (C) Patronage system (D) Managerial approach	44. यु.एस.ए. मध्ये भरतीसाठी कोणत्या पद्धतीला प्राधान्य दिले जाते ? (A) लूट (मलिदा) पद्धती (B) विशेष अभ्यासक्रम प्रमाणपत्र पद्धती (C) आश्रित (संरक्षक) पद्धती (D) व्यवस्थापकीय दृष्टिकोन

45. Bureaucracy acts as a tutelary element watching over society and protecting it from political extravagances in :
- (A) USA
(B) UK
(C) France
(D) Japan
46. Scope of development administration according to Riggs does *not* cover :
- (A) Physical environment
(B) Human activities
(C) Economic activities
(D) Government capacity
47. Match List I with List II and select the *correct* answer by using the codes given below :

List I

- (a) Civil Society
(b) Plato
(c) Thomas Davenport
(d) R. Shamasastri

List II

- (1) Business process re-engineering
(2) Arthashastra
(3) Philosopher king
(4) Third sector

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (2) (3) (1) (4)
(B) (4) (3) (1) (2)
(C) (1) (3) (2) (4)
(D) (4) (2) (3) (1)

45. राजकीय बेतालपणापासून वाचविण्यात आणि समाजावर नजर ठेवण्यात कोणत्या देशातील नोकरशाही केवळ नाममात्र घटक म्हणून कार्य करते ?
- (A) यु.एस.ए.
(B) यु.के.
(C) फ्रान्स
(D) जपान
46. रिग्सच्या मते विकास प्रशासनाच्या व्याप्तीत ..... चा समावेश होत नाही
- (A) भौतिक पर्यावरण
(B) मानवी क्रिया/कामे
(C) आर्थिक कामे
(D) सरकारी क्षमता
47. सूची I सोबत सूची II जुळवा आणि खालील संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

- (a) नागरी समाज
(b) प्लॅटो
(c) थॉमस डेव्हनपोर्ट
(d) आर. शामाशास्त्री

सूची II

- (1) व्यवसाय प्रक्रिया पूर्ण-अभियांत्रिकी
(2) अर्थशास्त्र
(3) दार्शनिक राजा
(4) तिसरे क्षेत्र

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (2) (3) (1) (4)
(B) (4) (3) (1) (2)
(C) (1) (3) (2) (4)
(D) (4) (2) (3) (1)

48. Which model of development supports the destruction of the capitalist economies ? (A) Communist model (B) Diffusion approach (C) Human needs centered development (D) Alternative development approach 49. This is <i>not</i> a widely accepted indicator of human development : (A) Per capita income (B) Life expectancy (C) Human security (D) Education 50. Social audit is <i>not</i> a way of : (A) Ascertaining organization's progress (B) Measuring organization's social performance (C) Understanding organisation's social performance (D) Reporting organization's social performance	48. खालीलपैकी विकासाचे कोणते प्रारूप भांडवल-शाही अर्थव्यवस्थेचे विनाश यास पाठींबा देते ? (A) साम्यवादी प्रारूप (B) विसंयोजन दृष्टिकोन (C) मानवीय गरजाकेंद्रित विकास (D) पर्यायी विकास दृष्टिकोन 49. व्यापक स्वरूपात मान्य नसलेला मानव विकासाचा निर्देशांक हे आहे : (A) दरडोई उत्पन्न (B) आयुर्मान (C) मानवी सुरक्षा (D) शिक्षण 50. सामाजिक अंकेक्षण हा एक ..... मार्ग नाही. (A) संस्थांच्या प्रगतीची खात्री करणे (B) संस्थांच्या सामाजिक कामगिरीचे मापण (C) संस्थांच्या सामाजिक कामगिरीचे आकलन (D) संस्थांच्या सामाजिक कामगिरीचा अहवाल

51. The essence of New Economic Policy is : (A) Outright privatization (B) Liberalizing control system (C) System change (D) Closure of unviable units 52. The focus of Industrial Policy Resolution (1977) was on : (A) Development of heavy industries (B) Decentralised production (C) Greater autonomy to PSUs (D) Efficiency in public sector 53. Implementation of disinvestment policy suffers from : (A) Lack of popular support (B) Vested interests (C) Political opposition (D) Absence of commitment 54. Privatisation means : (A) Distancing of public enterprises from government (B) Taking control of private companies (C) Joint venture with private companies (D) Investing capital in private companies	51. नवीन आर्थिक धोरणाचे सार ..... हे आहे. (A) संपूर्ण खाजगीकरण (B) नियंत्रण व्यवस्थेचे उदारीकरण (C) व्यवस्था बदल (D) अव्यहार्य घटकांची समाप्ती 52. औद्योगिक धोरण ठराव (1977) हा खालीलपैकी कोणत्या घटकावर प्रकाश टाकतो ? (A) जड उद्योगाचा विकास (B) विकेंद्रित उत्पादन (C) सार्वजनिक क्षेत्र उपक्रमांचे अधिक स्वायत्तता (D) सार्वजनिक क्षेत्राची कार्यक्षमता 53. निरगुंतवणूक धोरणाच्या अंमलबजावणीमध्ये दोष कोणते ? (A) लोक पाठींब्याचा अभाव (B) निहीत हित संबंध (C) राजकीय विरोध (D) प्रतिबद्धतेचा अभाव 54. खाजगीकरण म्हणजे : (A) शासनापासून सार्वजनिक उपक्रमांचे दुरावणे (B) खाजगी कंपन्यावर नियंत्रण आणणे (C) खाजगी कंपन्यांशी संयुक्त उपक्रम राबविणे (D) खाजगी कंपनीमध्ये गुंतवणूक करणे

55. Sale of Government shareholding of a central public sector enterprise of upto 50% or more along with transfer of management control is called : (A) Privatisation (B) Disinvestment (C) Divestment (D) Strategic Disinvestment 56. The underlying concept of Smart city is : (A) Enhancement of quality rural services (B) Sustainable integrated development (C) Sustainable employment generation (D) Rural transformation and rejuvenation strategy 57. States can borrow from within India if : (A) Union Government agrees (B) Loan is still outstanding with the Union (C) State legislature approves (D) State Finance Department approves	55. व्यवस्थापकीय नियंत्रणाच्या हस्तांतरणाबरोबर 50% पर्यंतची केंद्रीय सार्वजनिक उपक्रमांच्या शासकीय भागीदारीची विक्री म्हणजे : (A) खाजगीकरण (B) निरगुंतवणूक (C) विघटकीकरण (D) व्युहरचनात्मक निरगुंतवणूक 56. स्मार्ट सिटी या संकल्पनेत अंतर्निहित आहे : (A) गुणवत्तापूर्ण ग्रामीण सेवांमध्ये वृद्धी (B) शाश्वत एकीकृत विकास (C) शाश्वत रोजगार निर्मिती (D) ग्रामीण रूपांतरण आणि कायाकल्प व्युहरचना 57. भारतांतर्गत राज्यांना ऋण प्राप्त होऊ शकते जर : (A) केंद्र शासनाने मान्य केल्यास (B) केंद्र शासनाकडे राज्याचे कर्ज असल्यास (C) राज्यविधिमंडळाचे मान्यता असल्यास (D) राज्य वित्त विभागाचे मान्यता असल्यास

58. Which committee report is placed in parliament before discussion on demands is initiated :

- (A) Finance Committee
- (B) Estimate Committee
- (C) Public Accounts Committee
- (D) Privilege Committee

59. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

- (a) Income Tax
- (b) Tax on agriculture income
- (c) Property tax
- (d) SGS and IGS tax

List II

- (1) Local government
- (2) Central government
- (3) State government
- (4) Centre and State Government

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (2) (3) (1) (4)
- (B) (3) (2) (4) (1)
- (C) (4) (1) (3) (2)
- (D) (1) (3) (2) (4)

58. मागणी व चर्चा होण्यापूर्वी संसदेत कोणत्या समितीचे अहवाल चर्चेस ठेवले जाते ?

- (A) वित्त समिती
- (B) अनुमान समिती
- (C) सार्वजनिक हिशोब समिती
- (D) विशेषाधिकार समिती

59. सूची I सोबत सूची II जुळवा आणि खालील संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

- (a) आयकर
- (b) कृषिउत्पन्न कर
- (c) मालमत्ता कर
- (d) राज्य माल सेवा कर आणि एकात्मिक माल सेवा कर

सूची II

- (1) स्थानिक शासन
- (2) केंद्र शासन
- (3) राज्य शासन
- (4) केंद्र आणि राज्य शासन

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (2) (3) (1) (4)
- (B) (3) (2) (4) (1)
- (C) (4) (1) (3) (2)
- (D) (1) (3) (2) (4)

60. The benefit principle of taxation has given way to the principle of : (A) Neutrality (B) Equality (C) Ability to pay (D) Non-neutrality 61. Rosemary Sarri lists out the following activities of social welfare administration, which does <i>not</i> include : (A) Translation of social mandates into operational policies and goals (B) Design of organisational structures and processes through which the goals can be achieved (C) Helping those who cannot help themselves (D) Selection and engineering of the necessary technology 62. In India, the basic aims of a welfare state are clearly fore-shadowed in the : (1) Preamble of the Constitution (2) Fundamental Rights (3) Directive Principles of the State Policy (4) Eleventh schedule of the Constitution (5) Twelfth schedule of the Constitution Choose the <i>correct</i> code : (A) (1), (2), (4) and (5) (B) (3), (4) and (5) (C) (4) and (5) (D) (1), (2) and (3)	60. कराचे लाभ तत्त्वामधून ..... तत्त्व निर्माण झाले आहे. (A) तटस्थता (B) समानता (C) भुगतान क्षमता (D) अतटस्थता 61. रोस्मेरी सरीने सामाजिक कल्याण प्रशासनाच्या कार्याची यादी तयार केली आहे त्यात याचा समावेश नाही : (A) सामाजिक जनादेशाचे रूपांतर क्रियात्मक धोरण आणि ध्येयात करणे (B) संघटनात्मक रचना आणि प्रक्रियांचा आराखडा ज्याद्वारे ध्येय साध्य करता येवू शकतात (C) त्यांना मदत करणे जे स्वतः ला मदत करू शकत नाही (D) आवश्यक तंत्राची निवड आणि अभियांत्रिकी 62. भारतात, कल्याणकारी राज्याची उद्दिष्ट्ये यात स्पष्टपणे प्रतिबिंबित झाली आहे : (1) संविधानाची उद्देश्यपत्रिका (2) मूलभूत हक्क (3) राज्य धोरणाची नीतिनिर्देशक तत्त्वे (4) संविधानाचे अकरावे परिशिष्ट (5) संविधानाचे बारावे परिशिष्ट योग्य संकेतांक निवडा : (A) (1), (2), (4) आणि (5) (B) (3), (4) आणि (5) (C) (4) आणि (5) (D) (1), (2) आणि (3)

63. Who stated “social change refers to any modification in established patterns of interhuman relationship and standards of conduct” ? (A) M.J. Jenson (B) Lundberg and others (C) Gillin and Gillin (D) Davis	63. कोणाच्या मते : “सामाजिक बदल म्हणजे मानवी संबंध आणि आचारसंहितांचे मानक स्थापित केलेल्या पद्धतीमधील कोणतेही बदल होय” ? (A) एम.जे. जेनसन (B) लुंडबर्ग आणि इतर (C) गिलिन आणि गिलिन (D) डेविस
64. Affirmative action : (A) Simply alters the composition of elite positions in society (B) is a conventional redistributive system (C) is an anti-poverty system (D) is an employment generation system	64. सकारात्मक क्रिया : (A) समाजातील अभिजनवर्ग पदांच्या रचनेला सहज बदलते (B) ही एक परंपरागत पुनर्वितरण व्यवस्था आहे (C) ही एक दारिद्र्य विरोधी व्यवस्था आहे (D) ही एक रोजगार निर्मिती व्यवस्था आहे
65. Which one of the following is <i>not</i> a characteristic of voluntary agency ? (A) Result of voluntary efforts (B) Organised and governed on democratic principles (C) Registered under relevant act (D) No corporate personality	65. स्वयंसेवी संस्थेचे खालीलपैकी कोणते एक वैशिष्ट्ये नाही ? (A) स्वैच्छिक प्रयत्नांचा परिणाम (B) लोकशाही तत्त्वान्वये संघटन आणि शासन (C) संबंधित कायद्यांतर्गत नोंदणीकृत (D) कॉर्पोरेट व्यक्तित्व नाही

66. Under which Articles of the Constitution of India, seats are reserved for SCs and STs in the Lok Sabha and the State Legislature Assemblies in proportion to their population ?

- (A) Article 338 and 339
- (B) Article 146 and 244
- (C) Article 19 and 49
- (D) Article 330 and 332

67. **Assertion (A) :** Social welfare is a dynamic concept.

Reason (R) : It is the responsibility of the community and the state to promote the well-being of the underprivileged and disadvantaged people of society.

Answer the question using the codes given below :

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

66. भारताच्या संविधानाच्या कोणत्या कलमांतर्गत, लोकसभा आणि राज्याच्या विधानसभेत अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमातींना त्यांच्या लोकसंख्येच्या प्रमाणात जागा आरक्षित ठेविले जातात ?

- (A) कलम 338 आणि 339
- (B) कलम 146 आणि 244
- (C) कलम 19 आणि 49
- (D) कलम 330 आणि 332

67. **विधान (A) :** सामाजिक कल्याण ही एक गतीशील संकल्पना आहे.

कारण (R) : समाजातील वंचित आणि दुर्लक्षित लोकांचे हित जोपासने ही समुदाय व राज्याची जबाबदारी आहे.

खाली दिलेले संकेतांक वापरून प्रश्नाचे उत्तर द्या :

संकेतांक :

- (A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत, पण (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे, परंतु (R) हे चूक आहे
- (D) (A) हे चूक आहे, परंतु (R) हे बरोबर आहे

68. The Supreme Court Judgement which made it mandatory for all government departments to consider the name of mother along with father for all practical purposes ? (A) Vishakha Vs. State of Rajasthan, 1997 (B) Laxmi Vs. Union of India, 2006 (C) Geeta Hariharan Vs. Reserve Bank of India, 1999 (D) Mary Roy Vs. State of Kerala, 1986 69. The Swadhar scheme was launched in 2000-2001 : (A) For providing holistic and integrated services to women in difficult circumstances (B) To meet the credit needs of poor women (C) For providing temporary shelter to the needy women and girls (D) For providing financial assistance for the construction of building for working women's hostels	68. सर्वोच्च न्यायालयाचा कोणता न्यायनिवाडा ज्याने सर्व शासकीय विभागांना सर्व व्यावहारिक हेतूसाठी वडिलांच्या नावासोबत आईचे नाव जोडणे बंधनकारक केले आहे ? (A) विशाखा विरुद्ध राज्यस्थान राज्य, 1997 (B) लक्ष्मी विरुद्ध भारत संघ, 2006 (C) गीता हरिहरण विरुद्ध भारतीय रिझर्व बँक, 1999 (D) मेरी रॉय विरुद्ध केरळ राज्य, 1986 69. स्वधार योजना 2000-2001 मध्ये सुरू झाली होती : (A) कठीण परिस्थितीतील महिलांना समाईक आणि एकीकृत सेवा पुरविण्याकरिता (B) गरीब महिलांच्या पत गरजा पूर्ण करण्यासाठी (C) गरजू महिला व मुलींना तात्पुरता निवारा पुरविण्याकरिता (D) कामकाजी महिलांचे वसतीगृहाच्या इमारतीच्या बांधकामासाठी वित्तीय साहाय्य पुरविणे

70. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

**List I
(Activity)**

- (a) Restoration of life lines
- (b) Planning and training
- (c) Emergency assistance
- (d) Hazard-resistant constructions

**List II
(Phase)**

- (1) Response
- (2) Recovery
- (3) Mitigation
- (4) Preparedness

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (2) (4) (1) (3)
- (B) (1) (4) (2) (3)
- (C) (3) (1) (4) (2)
- (D) (4) (3) (2) (1)

71. Which of the following characteristics describe the nature of public policy ?

- (a) Policy may be narrow or broad.
- (b) Policy may be specific or general.
- (c) Policy may be positive or negative

Select the *correct* code :

- (A) Only (a) and (b)
- (B) Only (b) and (c)
- (C) (a), (b) and (c)
- (D) Only (c)

70. सूची I सोबत सूची II ला जुळवा आणि खालील संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

- (a) जीवनसूत्राची पुनर्स्थापना
- (b) नियोजन व प्रशिक्षण
- (c) आपत्कालीन साहाय्यता
- (d) धोकारोधक निर्माण

सूची II

- (1) प्रतिसाद
- (2) सुधार (पुनर्प्राप्ती)
- (3) क्षमन
- (4) तयारी

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (2) (4) (1) (3)
- (B) (1) (4) (2) (3)
- (C) (3) (1) (4) (2)
- (D) (4) (3) (2) (1)

71. खालील कोणती वैशिष्ट्ये सार्वजनिक धोरणाच्या स्वरूपाचे वर्णन करतात ?

- (a) धोरण संकुचित किंवा विशाल असू शकते.
- (b) धोरण विशिष्ट किंवा सामान्य असू शकते.
- (c) धोरण सकारात्मक किंवा नकारात्मक असू शकते.

योग्य संकेतांक निवडा :

- (A) केवळ (a) आणि (b)
- (B) केवळ (b) आणि (c)
- (C) (a), (b) आणि (c)
- (D) केवळ (c)

72. Which one of the given below is a non-official actor who influences policy making ? (A) Legislature (B) Executive (C) Pressure groups (D) Bureaucracy	72. धोरण निर्मिती प्रभावित करणारा खालीलपैकी कोणता एक गैर-शासकीय अभिकर्ता आहे ? (A) कायदेमंडळ (B) कार्यपालिका (C) दबाव गट (D) नोकरशाही
73. Normative Policy Analysis is concerned with : (A) Description of facts (B) Value Judgements (C) Both (A) and (B) (D) Anecdotes	73. आदर्शात्मक धोरण विश्लेषण ..... शी संबंधित आहे. (A) तथ्यांचे वर्णन (B) मूल्य निर्णय (C) दोन्ही (A) आणि (B) (D) घटनावृत्त
74. The communication media sets public agenda by : (a) Amplifying issues (b) Bringing issues to the public attention (c) Broadcasting thought provoking documentaries concerning community life/ human life Select the <i>correct</i> code : (A) Only (a) and (b) (B) (a), (b) and (c) (C) Only (b) and (c) (D) Only (c)	74. संप्रेषक माध्यम सार्वजनिक मसुदा निर्मिती याद्वारे करतात : (a) समस्याची तीव्रता वाढवून (b) जनतेचे समस्यांकडे लक्ष वेधून (c) समुदाय/मानव जीवनासंबंधी विचार प्रेरक वृत्तचित्र प्रसारित करून योग्य संकेतांक निवडा : (A) केवळ (a) आणि (b) (B) (a), (b) आणि (c) (C) केवळ (b) आणि (c) (D) केवळ (c)

75. Incremental Model of Policy Making is developed by : (A) Yehezkel Dror (B) Charles Lindbloom (C) Thomas Dye (D) Herbert Simon 76. Who identified two separate approaches to policy process i.e. emphasizing on knowledge of policy process and knowledge for use in the policy process ? (A) Pareto (B) Massey A. (C) Muller D. (D) Harold Laswell 77. Command and control regulation is an example of : (A) Authority based policy instrument (B) Information based policy instrument (C) Treasury based policy instrument (D) Organisation based policy instrument	75. धोरण निर्मितीचे वृद्धिशील प्रतिमान ..... ने विकसित केले. (A) इझेल ड्रॉर (B) चार्लस् लिंडब्लुम (C) थॉमस डाय (D) हर्बर्ट सायमन 76. “सार्वजनिक प्रक्रियेचे ज्ञान” आणि “सार्वजनिक प्रक्रियेमध्ये ज्ञानाचा उपयोग” या दोन वेगळ्या दृष्टिकोनाचे मांडणी कोणी केली ? (A) प्लेटो (B) मॅसे ऐ. (C) म्युलर डी. (D) हेरॉल्ड लास्वेल 77. आज्ञा आणि नियंत्रण विनियमन ..... चे उदाहरण आहे. (A) अधिकार धारित धोरण साधन (B) माहिती धारित धोरण साधन (C) कोष धारित धोरण साधन (D) संघटना धारित धोरण साधन

78. The objective approach to policy evaluation is aimed :

- (A) Determining the extent to which laid down objectives are achieved
- (B) Understanding objective of policies
- (C) Both (A) and (B)
- (D) Understanding the efforts of government

79. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

- (a) Substantive
- (b) Regulatory
- (c) Distributive
- (d) Redistributive

List II

- (1) Specific segment of society
- (2) Basic social and economic change
- (3) Regulation of Trade and Business
- (4) General welfare

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (4) (3) (2) (1)
- (B) (3) (4) (1) (2)
- (C) (2) (1) (3) (4)
- (D) (1) (2) (4) (3)

78. धोरण मूल्यांकनाच्या वस्तुनिष्ठ दृष्टिकोनाचे उद्दिष्ट ..... हे आहे.

- (A) निर्धारित उद्दिष्टे किती प्रमाण साध्य झाली ते ठरविणे
- (B) धोरणांच्या उद्दिष्टांचे आकलन करणे
- (C) दोन्ही (A) आणि (B)
- (D) शासनाच्या प्रयत्नांचे आकलन करणे

79. सूची I सोबत सूची II जुळवा आणि खालील संकेतांकतून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

- (a) भरीव
- (b) नियामक
- (c) वितरणात्मक
- (d) पुनर्वितरणात्मक

सूची II

- (1) समाजातील विशिष्ट घटक
- (2) सामाजिक आणि आर्थिक पायाभूत बदल
- (3) व्यापार आणि व्यवसायाचे नियमन
- (4) सर्वसाधारण कल्याण

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (4) (3) (2) (1)
- (B) (3) (4) (1) (2)
- (C) (2) (1) (3) (4)
- (D) (1) (2) (4) (3)

80. **Assertion (A) :** The policy agenda is set by the interplay of public opinion and public power.

Reason (R) : It is possible for policy makers to study the relationship between public opinion and policy agenda.

Answer the question using the codes given below :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the explanation of (A)
- (B) Only (A) is true, (R) is false
- (C) Both (A) and (R) are true, but (R) is not the explanation of (A)
- (D) Both (A) and (R) are false

81. One of the following is *not* five elements of administration identified by Kautilya :

- (A) The means of starting undertakings
- (B) Excellence of men and materials
- (C) Provision against failure
- (D) Rules about pension to servants

80. **विधान (A) :** धोरण मसुदा निर्मिती ही जनमत आणि जनसत्ता यांच्या अंतर-घडमोडीतून होतो.

कारण (R) : धोरण निर्मात्यांना जनमत आणि धोरणमसुद्यातील संबंधांचा अभ्यास करणे शक्य आहे.

खाली दिलेल्या संकेतांक वापरून प्रश्नाचे उत्तर द्या :

- (A) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर आहेत, आणि (R) हे (A) चे स्पष्टीकरण आहे
- (B) केवळ (A) बरोबर आहे, (R) चूक आहे
- (C) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर आहेत, पण (R) हे (A) चे स्पष्टीकरण नाही
- (D) दोन्ही (A) आणि (R) चूक आहेत

81. कौटिल्य यांनी पाच प्रशासकीय घटक सांगितले असून खालीलपैकी कोणता एक घटक त्यातील नाही ?

- (A) उपक्रमे सुरू करण्याचे माध्यम
- (B) उत्कृष्ट मनुष्यबळ आणि सामग्री
- (C) अपयशाविरोधात तरतूद करणे
- (D) नोकरवर्गास निवृत्तीवेतन देण्यासंबंधी तरतूद

82. Which report is a standard source for making cross-country comparisons of human development ? (A) Gender Report (B) World Bank Report (C) UNDP Report (D) ILO Report 83. According to World Bank which is <i>not</i> an indicator of good governance ? (A) Participation (B) Transparency (C) Responsiveness (D) Responsibility 84. Which is the basic assumption of the Public Choice Theory ? (A) Methodological individualism (B) Utility maximization (C) Suboptimization (D) Integrative communication 85. E-government is : (A) One-way communication protocol (B) Two-way communication protocol (C) Functionality (D) Diagonal communication	82. मानव विकासाच्या आंतर-देशीय तुलना करण्यासाठी कोणता अहवाल हा प्रमाण स्रोत आहे ? (A) लिंग अहवाल (B) जागतिक बँक अहवाल (C) यु.एन.डी.पी. अहवाल (D) आय.एल.ओ. अहवाल 83. जागतिक बँकेच्या मत कोणते सुशासनाचे निर्देशक नाही ? (A) सहभाग (B) पारदर्शिता (C) प्रतिसादक्षमता (D) जबाबदारी 84. लोकनिवड सिद्धांताचे कोणते मूलभूत गृहीतक आहे ? (A) पद्धती मीमांसात्मक व्यक्ती स्वातंत्र्यवाद (B) अधिकतम उपयुक्तता (C) उपअनुकूलतमीकरण (D) एकात्मकारी समुदायवाद 85. ई-शासन हे : (A) एकमार्गी संसूचन (प्रोटोकॉल) शिष्टाचार (B) द्विमार्गी संसूचन (प्रोटोकॉल) शिष्टाचार (C) कार्यक्षमता (D) कणरिषीय संसूचन

86. Which of the following is <i>not</i> the model of E-democracy ? (A) Topological model (B) Electronic Bureaucracy Model (C) Information Management Model (D) Civil Society Model 87. According to Second Administrative Commission, public order refers to : (A) Justice for each ..... Peace for all (B) Friction to fusion (C) Protecting by Righteousness (D) Master key to Good Governance 88. Central Administrative Tribunal Act in India has enacted in : (A) 1948 (B) 1958 (C) 1985 (D) 1988	86. खालीलपैकी कोणते ई-लोकशाहीचे प्रारूप नाही ? (A) क्षेत्रविधा प्रारूप (B) इलेक्ट्रॉनिक नोकरशाही प्रारूप (C) माहिती व्यवस्थापन प्रारूप (D) नागरी सेवा प्रारूप 87. दुसऱ्या प्रशासकीय सुधारणा आयोगानुसार, सार्वजनिक सुव्यवस्था म्हणजे : (A) प्रत्येकाला न्याय ..... सर्वांसाठी शांतता (B) संघर्षाकडून संयोगाकडे (C) चांगुलपणाचे रक्षण (D) सुशासनाची गुरुकिल्ली 88. भारतात केंद्रीय प्रशासकीय न्यायाधीकरण अधिनियमाची अंमलबजावणी यावर्षी झाली : (A) 1948 (B) 1958 (C) 1985 (D) 1988

89. Match List I with List II focussing on the themes of various Human Development Report for the years given below and select the *correct* answer :

List I

- (a) 2018
- (b) 2017
- (c) 2016
- (d) 2015

List II

- (1) Climate change and human development
- (2) Work for human development
- (3) Planning the opportunities for a youthful population
- (4) Human development for everyone

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (3) (2) (1) (4)
- (B) (3) (1) (4) (2)
- (C) (1) (2) (3) (4)
- (D) (1) (3) (2) (4)

89. सूची I ला सूची II शी जुळवा खाली दिलेल्या वर्षासाठीच्या मानव विकास अहवालाच्या विषय वस्तूवर दृष्टिक्षेप टाका आणि खाली दिलेल्या संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

सूची I

- (a) 2018
- (b) 2017
- (c) 2016
- (d) 2015

सूची II

- (1) वातावरणातील बदल आणि मानव विकास
- (2) मानव विकासासाठी कार्य
- (3) तरुण लोकसंख्येसाठी संधीचे नियोजन
- (4) सर्वांसाठी मानवी विकास

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (3) (2) (1) (4)
- (B) (3) (1) (4) (2)
- (C) (1) (2) (3) (4)
- (D) (1) (3) (2) (4)

90. **Assertion (A) :** The source of all authority under the constitution is the people of India and there is no subordination to any external authority.

Reason (R) : India ceased to be dominion and declared herself republic since making of the constitution in 1949.

Answer the question by using the codes given below :

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true and (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true
91. According to whom “A systematic effort to gain knowledge is ‘Research’ ?
- (A) Dr. P.L. Bhandarkar
- (B) Rodman and Moore
- (C) C.A. Moser
- (D) Herring
92. Which of the following is *not* a data collection method ?
- (A) Research problem
- (B) Unstructured interviewing
- (C) Postal survey questionnaires
- (D) Participant observation

90. विधान (A) आणि कारण (R) :

विधान (A) : संविधानाअंतर्गत सर्व अधिकाराचे स्रोत भारतीय लोक आहेत आणि कुठल्याही बाह्य अधिकाराशी अधीन नाहीत.

कारण (R) : 1949 च्या संविधान निर्मितीपासून भारतातील वसाहती राज्य संपुष्टात येऊन गणराज्य घोषित झाले.

खालील संकेतांकातून योग्य पर्याय निवडा :

संकेतांक :

- (A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत, परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे, पण (R) हे चूक आहे
- (D) (A) हे चूक आहे, पण (R) हे बरोबर आहे
91. “ज्ञान प्राप्तीचे शिस्तबद्ध प्रयत्न म्हणजे संशोधन होय” ही व्याख्या कोणाची ?
- (A) डॉ. पी.एल. भंडारकर
- (B) रोडमन आणि मुरे
- (C) सी.ए. मोझेर
- (D) हरींग
92. खालीलपैकी कोणती आधार सामग्री संकलन पद्धती नाही ?
- (A) संशोधन समस्या
- (B) असंरचित मुलाखत
- (C) डाक सर्वेक्षण प्रश्नावली
- (D) सहभागी निरीक्षण

93. Mrs. Pauline Young has stated ..... type(s) of facts. (A) one (B) two (C) three (D) four 94. The study of naturally occurring events of a situation is called : (A) Experimental research (B) Field research (C) Survey research (D) Theoretical research 95. What does 'Sampling cases' mean ? (A) Sampling using sampling frame (B) Identifying people who are suitable for research (C) Researcher's briefcase (D) Sampling people, newspaper, TV programmes, etc. 96. A research topic is reduced to an acceptable size by : (A) Working hypothesis (B) Research hypothesis (C) Null hypothesis (D) Alternate hypothesis 97. Formal interviews are : (A) Uncontrolled (B) Intensive (C) Unstructured (D) Friendly	93. सौ. पॉलीन यंग यांनी ..... प्रकाराचे तथ्य मांडले. (A) एक (B) दोन (C) तीन (D) चार 94. एखाद्या परिस्थितीत नैसर्गिकरित्या उद्भवणाऱ्या घटनांच्या अभ्यासास ..... असे म्हणतात. (A) प्रायोगिक संशोधन (B) क्षेत्रीय संशोधन (C) सर्वेक्षण संशोधन (D) सैद्धांतिक संशोधन 95. 'नमुना प्रकरणे' म्हणजे : (A) नमुना चौकट वापरात आणलेला नमुना (B) संशोधनासाठी सुयोग्य व्यक्ती ओळखणे (C) संशोधकाची पेटी (D) व्यक्ती, वर्तमानपत्र दूरचित्रवाणी कार्यक्रम, इत्यादी नमुने 96. संशोधक शीर्षक स्वीकार्य आकारापर्यंत याद्वारे लहान केले जाते : (A) कार्य गृहीतकृत्य (B) संशोधन गृहीतकृत्य (C) नल गृहीतकृत्य (D) वैकल्पिक गृहीतकृत्य 97. औपचारिक मुलाखत हे असते : (A) अनियंत्रित (B) गहन (C) असंरचित (D) मैत्रीपूर्ण

98. Match List I with List II and select the *correct* answer from the codes given below :

List I

- (a) Unique interview
- (b) Personal interview
- (c) Focused interview
- (d) Others administered interview

List II

- (1) Interviewer's role is mild
- (2) Interviewer himself writes answers
- (3) Collects entire information
- (4) Face to face contact

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
  - (A) (2) (1) (3) (4)
  - (B) (3) (4) (1) (2)
  - (C) (2) (1) (4) (3)
  - (D) (4) (2) (3) (1)
99. It is a form of non-probability sampling :
- (A) Simple random
  - (B) Stratified random
  - (C) Systematic
  - (D) Purposive
100. The prescription-oriented report should *not* be :
- (A) Value Driven
  - (B) Normative
  - (C) Casual
  - (D) Purposive

98. सूची I सोबत सूची II जुळवा आणि खालील संकेतांकातून **योग्य** उत्तर निवडा :

सूची I

- (a) आगळीवेगळी मुलाखत
- (b) वैयक्तिक मुलाखत
- (c) केंद्रित मुलाखत
- (d) इतरानी घेतलेली मुलाखत

सूची II

- (1) मुलाखतकर्त्याची सौम्य भूमिका
- (2) मुलाखतकर्ता स्वतः उत्तर लिहितो
- (3) संपूर्ण माहिती संकलन
- (4) संमुख संपर्क

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
  - (A) (2) (1) (3) (4)
  - (B) (3) (4) (1) (2)
  - (C) (2) (1) (4) (3)
  - (D) (4) (2) (3) (1)
99. असंभाव्यता नमुना निवडीचा हा प्रकार आहे :
- (A) सरल यादृच्छिक
  - (B) स्तरित यादृच्छिक
  - (C) सुव्यवस्थित
  - (D) सहेतूक
100. उपाय-आधारित अहवाल ..... असू नये.
- (A) मूल्य संचालित
  - (B) आदर्शात्मक
  - (C) प्रासंगिक
  - (D) हेतू पूरसर

JUN - 21220/II—A

ROUGH WORK